

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

„Identyfikacja postaw i zachowań polskich konsumentów wobec dziczyzny oraz optymalizacja warunków jej przechowywania w kontekście zmian w zarządzaniu łowiectwem i promocji zrównoważonej konsumpcji”

Doktorant: mgr inż. Dominika Mesinger

Promotor: dr hab. inż. Aneta Ociecek, prof. UMG

Dziczyzna to mięso pozyskane od zwierząt wolnożyjących poprzez akt polowania. Mimo, że dziczyzna w Polsce ma wielowiekową historię, a kiedyś jej konsumpcja była oznaką zamożności, to obecnie nie jest to produkt popularny. Szacuje się, że rocznie statystyczny Polak spożywa ok. 0,08 kg dziczyzny. Jest to niewielka ilość w porównaniu z ogólną konsumpcją mięsa kształtującą się na poziomie 70,5 kg/osobę/rok. Pozyskiwanie zwierzyny dzikiej jest konieczne w celu prowadzenia racjonalnej gospodarki łowieckiej jako istotnego elementu zrównoważonego rozwoju.

Stąd też głównym celem pracy była identyfikacja postaw i zachowań konsumentów wobec dziczyzny oraz poziomu jej akceptacji sensorycznej. Sformułowano również 4 cele szczegółowe:

1. Identyfikacja związku pomiędzy postawami wobec dziczyzny, a poziomem neofobii żywnościowej i skłonnością do poszukiwania różnorodności w żywności.
2. Identyfikacja uwarunkowań niskiego poziomu spożycia dziczyzny w kontekście postaw względem tego mięsa.
3. Ocena poziomu akceptacji sensorycznej dziczyzny.
4. Rekomendacje zmian w zarządzaniu łowiectwem w kontekście promocji zrównoważonej konsumpcji.

W związku z powyższym zaprojektowano dwa badania, które pozwoliły na realizację postawionych celów. Pierwsze badanie było badaniem ankietowym, w którym próbę badaną stanowiło 3620 respondentów z całej Polski. Narzędzie badawcze stanowił autorski kwestionariusz ankiety, składający się z pięciu konstruktów oraz metryczki. W kwestionariuszu ankiety zastosowano dwa konstrukty powszechnie wykorzystywane w literaturze – FNS, VARSEEK, służące identyfikacji postaw respondentów wobec żywności, dwa autorskie konstrukty – GMAS, HAS, służące identyfikacji postaw respondentów wobec dziczyzny i łowiectwa oraz konstrukt, służący badaniu zachowań wobec dziczyzny. Autorskie konstrukty poddane zostały procesowi walidacji metodą PCA, aby określić czy uzyskane wyniki będą rzetelne. Otrzymane wyniki przeanalizowano pod kątem ich związku ze

zmiennymi tj.: płeć, wiek, poziom wykształcenia, sytuacja materialna, subiektywna ocena sposobu żywienia, subiektywna ocena wiedzy żywieniowej, znajomość osób ze środowiska myśliwskiego, tego czy kiedykolwiek w życiu dana osoba spożywała dziczyznę. Po dokonaniu analizy wyników przeprowadzono również ich syntezę poprzez opracowanie modeli regresji wielorakiej, służących określeniu istnienia związków pomiędzy zmiennymi.

Drugi etap badań stanowiła ocena organoleptyczna mięsa dzika i świni domowej przeprowadzona metodą profilowania sensorycznego przez zespół ekspertów. Mięso dzika przechowywane było w sposób zwyczajowo stosowany w przemyśle (czyli analogicznie jak w przypadku mięsa świni) oraz w wersji z przedłużonym okresem dojrzewania w skórce. W porównawczej ocenie jakości mięsa metodą profilowania sensorycznego zastosowano autorski opis deskryptorów i skalę oceny.

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że negatywne postawy respondentów wobec mięsa zwierząt dzikich nie były uwarunkowane współwystępowaniem wysokiego poziomu neofobii żywnościowej i niskiej skłonności do poszukiwania różnorodności w żywności. Ponadto unikanie spożywania mięsa zwierząt dzikich przez respondentów nie było uwarunkowane współwystępowaniem negatywnych postaw wobec bezpieczeństwa tego mięsa, jego walorów odżywczych oraz sposobu pozyskania, a zatem łowiectwa. Te wyniki stały się podstawą negatywnej weryfikacji hipotezy 1. i 2..

Stwierdzono również, że niski poziom spożycia dziczyzny przez respondentów uwarunkowany był w głównej mierze brakiem jego akceptacji sensorycznej oraz wysoką ceną tego mięsa. Jednocześnie ustalono, że profil sensoryczny dziczyzny można skutecznie modyfikować poprzez wprowadzenie zmian w zarządzaniu łowiectwem o charakterze organizacyjno-technologiczno-przechowalniczym. Uzyskane wyniki stały się podstawą pozytywnej weryfikacji hipotezy 3. i 4..

Podsumowanie niniejszej pracy stanowić może wniosek, wskazujący, że określenie postaw i zidentyfikowanie uwarunkowań zachowań respondentów wobec dziczyzny oraz wdrożenie rekomendowanych modyfikacji w procesie zarządzania łowiectwem w obszarze organizacyjno-technologiczno-przechowalniczym mogą stworzyć dogodne warunki do podniesienia w Polsce poziomu spożycia dziczyzny, co wpisze się w koncepcję zrównoważonej konsumpcji.

Należy jednak podkreślić, że postawy i zachowania konsumentów cechuje zmienność, która jest specyficzna dla człowieka jako źródła danych, służących identyfikacji tych parametrów w związku z czym wyniki niniejszej pracy mogą być interpretowane tylko w odniesieniu do wspomnianej grupy badanej i tylko w okresie, w którym prowadzone były

badania. Dlatego w celu formułowania wniosków dotyczących Polski konieczne byłoby przeprowadzenie badań na większej grupie ludzi, która spełniałaby warunek reprezentatywności dla Polski. Tylko zastosowanie takiej procedury pozwoli uzyskać miarodajne wyniki, które posłużyć mogą do określenia uwarunkowań badanych zjawisk oraz istniejących trendów specyficznych dla Polski.

16.06.2023 Mesinger